

KONYA / HÜYÜK BUDAK KÖYÜNDEKİ KÖY ODALARININ MEKÂNSAL VE KÜLTÜREL AÇIDAN İNCELENMESİ

SPATIAL AND CULTURAL EXAMINATION OF VILLAGE CHAMBERS IN KONYA / HÜYÜK BUDAK VILLAGE

Makale Bilgisi | Article Info

Başvuru: 1 Şubat 2023
Hakem Değerlendirmesi: 23 Şubat 2023
Kabul: 30 Mayıs 2024

Received: February 1, 2023
Peer Review: February 23, 2023
Accepted: May 30, 2024

DOI : 10.22520/tubaked.1246163

Zehra USLU BÜLBÜL*

ÖZET

Anadolu'nun pek çok yerinde bulunan ancak terk edilmeye başlamış olan köy odaları, Türk toplumunun belirgin özelliklerinden olan konukseverliğini, yardımsever, paylaşımcı özelliğini, dayanışma, saygı, sevgi ve hoşgörünün önemini ve bu değerlerin sanatla birleşerek mimariye tezahürünü insanlığa sunan kültürel yapılardır. Anadolu'nun bazı yerlerinde köy odaları, sanat değeri taşıyan mimarileri ve köy odası kültürüyle korunabilmiş kültür varlıklarıdır. Bazı bölgelerde ise somut olmayan kültürel miras özelliği taşıyan köy odası geleneği ve kültürü yeni yapılmış, tarihi değeri olmayan binalar içerisinde yaşatılmaktadır. Çoğu yerde ise köy odası kültürü tamamen kaybolmuştur. Konya'nın Hüyük ilçesine bağlı Budak köyünde köy odası geleneği ve kültürü yeni binalarda yaşatılmakta ve sürdürülmektedir. Budak köyündeki köy odaları, Ramazan Bayramlarında buluşulan ve bayramlaşma merasiminin yapıldığı yerler olması ve odalardan birinin halen konukevi özelliğine sahip olması nedeniyle önem arz etmektedir. Çalışma kapsamında, Budak köyündeki köy odası geleneği ve kültürü, hem sosyo-kültürel ve tarihi bakımdan hem de mekânsal açıdan incelenmiştir. Budak köyü tarihi ve kırsal mimarisi araştırılmış, köy odaları plan şeması, yapım tekniği, malzeme bakımından irdelenerek, birbiri ve yakın köylerdeki köy odaları ile karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir. Köy odalarından birinde yerinde daha önce bulunan köy odasının etkilerinin gözlemlendiği, civar köylerdeki odaların plan şemaları ile benzerlik gösterdiği, diğerlerinin ise değişen yaşam koşullarına göre biçimlendiği ancak köy odasının temel plan şemasının bozulmadığı tespit edilmiştir. Literatür araştırması, planların çizimi, yerinde inceleme, fotoğraflama, geleneğin deneyimlenmesi ve şahıslarla sözlü görüşmeler yapılması, çalışmada kullanılan başlıca yöntemlerdir. Bu çalışma ile Türk toplum yapısını ve kültürünü yansıtan Budak köyündeki köy odası geleneği ve kültürünün mekânsal özellikleri ile birlikte gelecek nesillere aktarılmasına katkı sağlamak amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Köy odası, Kültürel Miras, Budak, Hüyük, Konya, Ramazan Bayramları.

* Dr. Mimar, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Ankara, Türkiye
e-posta: zehrauslubulbul@gmail.com, ORCID: 0000-0002-2811-1269

ABSTRACT

Although the village chambers are found in many parts of Anatolia, they have begun to be abandoned. Village chambers are cultural structures that present the distinctive features of Turkish society, such as hospitality, helpfulness, sharing, the importance of solidarity, respect, love and tolerance, and the manifestation of these values in architecture by combining with art. In some parts of Anatolia, village chambers are cultural properties that have been preserved with their artistic architecture and village chamber culture. In some regions, the tradition and culture of village chambers, which have the characteristics of intangible cultural heritage, are kept alive in newly constructed buildings with no historical value. In many places, the village chamber culture has completely disappeared. In Budak village of Hüyük district of Konya, the village chamber tradition and culture is kept alive and maintained in new buildings. The village chambers in Budak village are important because they are places where people gather and festive ceremonies are held during Ramadan Feasts, and one of the chambers still has the feature of a guesthouse. Within the scope of the study, the tradition and culture of the village chamber in Budak village were examined both in terms of socio-cultural and historical and spatial aspects. The history and rural architecture of the Budak village were investigated, and the village chambers were analyzed in terms of plan scheme, construction technique, materials and comparatively with each other and with the village chambers in nearby villages. It was determined that the effects of the previous village chamber were seen in one of the village chambers and that the chambers in the surrounding villages were similar to the plan schemes. The plan scheme of the others was shaped according to the changing living conditions, but the basic plan scheme of the village room was not deteriorated. Literature research, drawing plans, on-site examination, photographing, experiencing the tradition and making verbal interviews with individuals are the main methods used in the study. With this study, it is aimed to contribute to the transfer of the village chamber tradition and culture in Budak village, which reflects the structure and culture of the Turkish society, together with its spatial characteristics, to future generations.

Keywords: Village chamber, cultural heritage, Budak, Hüyük, Konya, Ramadan Feasts.

GİRİŞ

Köy odaları, Türk kültürünü yansıtan kırsal mimarinin önemli örnekleridir. Köy odaları, köye herhangi bir iş için gelen ya da köye yolu düşen, kalacak yeri olmayan yolcuların, köy odası sahipleri ve tüm köylü tarafından misafir edildiği, misafirin her türlü ihtiyacının karşılandığı yapılardır. Ayrıca bu yapılar, köylünün belli zamanlarda toplanıp eğlendikleri, toplumsal konuların konuşulduğu, sosyal etkinliklerin yapıldığı mekanlardır. Bu yönleriyle hem bir misafirhane hem de bir sosyal tesis işlevine sahiptir.

Köy odaları ve Konya köy odaları ile ilgili önemli çalışmalar mevcuttur. Çınar (1987); (Çınar, 1991), 'Köy Odası (Misafirhane)', 'Konya Ovası Köy Yerleşmelerinde Misafirhaneler' isimli çalışmalarında köy odalarını mekânsal ve sosyal fonksiyonları bakımından incelemiş ve tanıtmıştır. Karpuz (2000, s. 319, 361), 'Konya Köy Odalarının Kültür ve Sanat Değeri' adlı makalesinde, araştırma kapsamında belirlenen Konya köy odalarını incelemiş ve bilgi vermiştir. Ayrıca Anadolu'da farklı yörelerde halen işlevini yitirmemiş olan köy odalarını tanıtan çok sayıda makale bulunmaktadır.

Bu çalışmada ise, Konya ili, Hüyük ilçesine bağlı, Konya'ya yaklaşık olarak 100 km mesafede bulunan, Beyşehir gölü kıyısında konumlanmış olan Budak köyünde (Mahallesi) halen yaşatılan köy odası geleneği ve kültürü, hem sosyo-kültürel hem de mekansal bakımdan incelenmiştir. Çalışmada öncelikle literatür taraması ile köy odası kavramının doğuşu, gelişimi ve mimarisine dair bilgiler toplanarak köy odası tanımlanmış ve örneklerle açıklanmıştır. Budak köyü tarihine yönelik literatür araştırmasından sonra çalışma alanı yerinde gözlemlene ve fotoğraflama yöntemiyle incelenerek, köyün sosyo-ekonomik durumu ve kırsal mimarisine dair bilgiler verilmiştir. Araştırma kapsamında ele alınan Budak köyündeki köy odaları yerinde incelenerek planları çizilmiş, yapım tekniği, plan şeması, malzeme bakımından analiz edilmiş ve fotoğraflarla tespitlerde bulunulmuştur. Oda sahipleri ile yapılan sözlü görüşmeler ve deneyimleme yöntemiyle köy odası kültürünün Budak köyünde devam eden biçimi irdelenmiştir. Sonuç kısmında Budak köyü civarında bulunan köylerdeki köy odası geleneği hakkında genel bilgiler verilerek karşılaştırma yapılmış ve Budak köyündeki köy odaları mekânsal olarak değerlendirilmiştir. Köy odası geleneğinin bu yörede kaybolmaya başlaması nedeniyle, Türk toplum yapısı ve kültürü hakkında bilgiler sunan, halk mimarisinin önemli yapıları olan köy odalarının Budak köyünde kültürel olarak yaşatılması ve nesilden nesle aktarılması anlamında önem arz etmesi, bu konunun çalışılmasının esas amacını oluşturmaktadır.

Budak köyündeki mevcut köy odaları mimari anlamda tarihi değer taşımamaktadır. Ancak köy odası olarak inşa edilen bu yeni yapıların, geçmişteki ilk yapım aşamalarının 19. yüzyıla ve 20. yüzyılın başlarına dayandıkları ve geçmişte de şimdiki buldukları konumda köy odalarının mevcut olduğu, günümüzdeki sahiplerinden öğrenilmiştir. Çalışma kapsamında, bulunduğu konumda geçmişteki köy odası işlevini devam ettiren Budak köyü köy odaları tanıtılmış, köy odası geleneği ve kültürü anlatılmıştır.

KÖY ODASI KÜLTÜRÜ VE MİMARİSİ

Köy odaları, Türk halk mimarisinde önemli bir yere sahiptir. Türk kültür ve toplum yapısının bir tezahürü olarak ortaya çıkmış bu yapılar, toplumda sohbet ortamının oluşturulması ile sosyalleşmeyi sağlamış, Türk toplumu için önem arz eden, dayanışma, yardımlaşma, paylaşma ve misafirperverlik gibi değerlerin ve Türk kültürünün günümüze kadar ulaşmasına imkan sağlamıştır.

Köy odaları temel iki işleve sahiptir (Karpuz, 2000, s. 320). Bunlardan birinde köy odası, köye misafir olarak gelen esnafın, çiftçinin, çobanların, satıcıların ya da zanaat erbabının konuk edildiği, yatılı olarak kalabildiği, bir karşılık beklemeden yeme içme ihtiyaçlarının karşılandığı, gelen misafirlerin hayvanlarının da ihtiyaçlarının giderildiği bir mekan özelliğindedir (Bozkurt, 2016, s. 209; Çınar, 1991, s. 68). Diğer işlevinde ise, insanları bir araya getirerek toplumsal birlik ve beraberliği sağlamaktadır (Karpuz, 2000, s. 320).

Oda geleneğinin Orta Asya'dan Anadolu'ya taşındığı ve fethedilen coğrafyalarda bey otağlarının zamanla biçimlenerek aldığı şekil olarak nitelendirilmektedir (Karaosmanoğlu & Soysal Demirci, 2016, s. 363). Anadolu'daki köy odalarının plan şeması, menşei 'topak ev' ya da 'yurt tipi çadır'a dayanan, Türk evinin çekirdek birimi olan oda ile benzer mekânsal özelliklere sahiptir (Çınar, 1991, s.63, 64). Geleneksel Türk evindeki sofanın oluşumundan önce, odalar çadırların kullanım özelliklerini yansıtmaktaydı (Eldem, 1954, s.16, 17). Çadırda orta kısımda ocak bulunur. Sağ tarafta bir çitle sınırlanmış bölüme kırmızı tulumları ve depolanan yiyecekler konurken, bu kısmın yanında ev büyüğünün kerevetli yatağı bulunur. Ocağın arkasına yüklükler yerleştirilir. Girişin sol tarafında ise koşum takımları ile eğer evin gelini var ise, oğul ve gelinin yatağı da bu kısma serilir. Çadırın zeminine halı, kilim gibi örtüler serilir (Karpuz, 1984, s. 11, 13). Oda, çadırlar gibi oturma, yemek yeme, çalışma, yatma, yıkanma ve yemek pişirme gibi faaliyetlerin gerçekleştiği bir mekandır. Bu özellikler, farklı ölçülere sahip olmakla birlikte topak ev/ çadır ile aynıdır (Günay, 1981, s. 64; Karpuz, 1984, s. 12; Küçükerman, 1985, s. 63).

Kutlama, toplanma, konaklama gibi amaçlarla kullanılabilen, birkaç mekanın birleşimiyle oluşan köy odaları, kişilerin oturma, yatma, ısınma, yemek yeme gibi temel ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri özelliklere sahiptir.

İslamiyet’le birlikte misafire daha fazla önem verilmiştir. Bu konuyla ilgili ayet ve hadisler, misafir ağırlamanın Türk toplumundaki ehemmiyetini daha çok artırmış, dini bir hizmet olarak görülmüştür (Karpuz, 2000, s. 319). Çağatay (1989, s. 141)’a göre Türkler, Orta Asya’dan Anadolu’ya yaptıkları uzun yolculukta misafirhane denilen bu yapılara gereksinimi tespit etmiştir. Bu nedenle köy odası geleneği hızlı bir şekilde köylerde kabul görmüş ve yaygınlaşmıştır. Çağatay (1989, s. 141, 142), köy odaların kuruluşunun ahilik teşkilatıyla bağlantılı olduğunu belirtmektedir. Çağatay (1989, s. 141)’ın, İbn-i Battuta’dan naklettiğine göre, XIV. yüzyılda Anadolu’yu gezen İbn-i Battuta, Ahilik teşkilatından olan genç sanatkarların zaviyelerinde her akşam toplanıp yemek yediklerine tanık olmuştur. Şehir ve kasabalardaki ahi zaviyeleri, köylerde yaren odası, konuk odası ya da köy odası adları ile anılmaktadır. Köylerde ekin ve kış hazırlıkları tamamlandıktan sonra yapılacak işin kalmadığı özellikle kış aylarında, taşıma araçlarının ilkel olduğu dönemlerde, yaran odalarında toplanılırdı. Eğlenceli ve dinlendirici uğraşlarla meşgul olunur, ahlaki ve sosyal konular konuşulup, köy sorunları tartışılarak ortak çözümler bulunurdu (Çağatay, 1989, s. 141, 142). Konya köy odalarında genellikle oda ismi, oda sahibinin adı, soyadı ya da sülale lakabıyla anılmaktadır (Yakıcı, 2010, s. 99). Bu yapılar, Anadolu kırsalında sohbet, eğlence, toplantı, konuk evi gibi benzer işlevlerle kullanılmakta ancak bölgelere göre kırsal mimaride farklı isimlerle tanımlanmaktadır. Konya’da ‘Barana odaları’ (Yakıcı, 2010, s. 94), Erzurum’da ‘Eril veya Ergiş odaları’ (Aksakal, 2019, s. 295), Uşak’ta ‘Yaren odaları’ (Gürsoy, 2018) olarak adlandırılmıştır. Bazı köy odalarında gerçekleşen ‘Geleneksel Sohbet Toplantıları’ 2010 yılında UNESCO İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası Temsili Listesi’ne alınmıştır (URL 1, 2022).

1900’lü yıllarda Anadolu’ya gelen seyyah ve araştırmacılar da köy odalarında misafir edilmiştir. Bu bilgiler araştırmacıların Anadolu gezisi sonrası yazdıkları kitaplardan öğrenilmiştir. Macar araştırmacı Horvath (1996) yılının temmuz ayında Konya’dan Yağlıbayat’a giderken bir köy odasında misafir edilmiştir. Friedrich Sarre, Küçük Asya Seyahati kitabında, Küçük Muhsine, Başarakavak, Derbent, Balkı, Ilgın güzergahındaki köy odalarından detaylı olarak bahsetmektedir (Karpuz, 2000, s. 323, 324). Horvath (1996), köy odasının tek göz odadan oluşan, misafir ağırlanan, çatısı çamurdan yapılmış küçük bir bina olduğunu, köyden yaşlı bir kişinin kendisine köy odasında yemek ikramında bulunduğunu ve köy odasının ayrıca köylüler için toplanma ve eğlence mekanı olduğunu belirtmektedir (Horvath, 1996, s. 30). Konya’nın Başarakavak köyündeki Koca Oda ise, Deliosmangiller

tarafından inşa edilmiş olup, yıkılmış bir eve bitişik olarak ancak bağımsız, sokağa açılan bir yapıdır. 1846 yılında inşa edilen köy odası, iki katlı, düzgün taş duvarlı, üst örtüsü toprak damdır. Zemin katta ahır, birinci katta ise mabeyn (aralık) ve oda bulunmaktadır (Karpuz, 2000, s. 323). Sarre (1998), Balkı köyünde görmüş olduğu köy odasının, iki katlı küçük bir taş yapı olduğunu, atlarını giriş kata yerleştirildiğini, ahşap bir merdivenle verandaya oradan da odaya ulaşıldığını belirtmektedir. Odanın ahşap işlemeciliğindeki süslemelerin muhteşem olduğundan, odadaki şöminenin iki yanındaki iki ahşap dolabın da sivri ve zarif kavislerle süslendiğinden bahsetmektedir (Sarre, 1998, s. 139,140).

Budak köyüne yakın mesafedeki köylerden/mahallelerden Kireli, Çavuş, Göçeri ve Çukurkent’te geçmişte köy odası mevcut iken günümüzde köy odası bulunmamaktadır. Budak köyünün kuzeybatısında Beyşehir Gölü kenarında konumlanmış olan Tolca Mahallesi’nde, çevre köylerden Köşk Mahallesi’nde köy odaları bulunmakta, ancak günümüzde kullanılmamaktadır. Yenice Mahallesi’nde de Ramazan Bayramı geleneği köy odasında değil, muhtarlık binasında gerçekleştirilmektedir. Budak köyü civarında Budak köyündeki Ramazan Bayramı kutlama merasiminin benzer bir örneği Görünmez köyünde görülmektedir. Ancak iki katlı ve tek katlı bu odalar günümüzde misafirhane olarak kullanılmamaktadır. Bu köy odalarında tuvalet mevcut değildir.

Konya köy odaları 1960’lı yıllara kadar aktif olarak kullanılmaktaydı. Sade plan şemasına sahip, misafir ağırlama işlevi, sosyal ve kültürel bir görev üstlenen bu yapılar, kahvehanelerin açılması ile birlikte fonksiyonlarını yitirmiş ve terk edilmiştir (Çınar, 1991, s. 69; Karpuz, 2000, s. 321).

BUDAK KÖYÜ TARİHİ VE GENEL ÖZELLİKLERİ

Konya-İsparta karayolu üzerinde, Beyşehir Gölü’nün kıyısında konumlanmış olan Budak köyü, idari birim olarak köy iken, 2012 yılında yapılan yasal değişiklik ile mahalle olarak bağlı olduğu Hüyük ilçesine katılmıştır (URL 2, 2022). Budak köyünün nüfusu 2019 yılı verilerine göre 452’dir (URL 3, 2022). Şehirde yaşayan, köyüyle bağlantısını kesmeyen köylüler yaz döneminde köye geldiği için köyün nüfusunda belirgin bir artış yaşanmaktadır. Ancak İç Anadolu’daki pek çok köy gibi Budak köyü de şehre göçün etkisindedir. Bu göç, Konya, Ankara ve İzmir gibi büyük şehirlere olduğu gibi yakın mesafedeki Beyşehir’e de olmaktadır. Toprak sahibi köylülerin gerektiğinde hızlı bir şekilde köye ulaşabilmesi, ilçenin pek çok olanağı barındırması, ayrıca yaz mevsiminde tarımla ilgili işler yapıldıktan sonra kışın şehirde rahat yaşam koşullarının mevcudiyeti, ilçenin köye çok uygun bir mesafeye sahip olması gibi nedenler Beyşehir’in tercih edilme nedenlerindedir.

Budak Köyü Genel Özellikleri ve Yerleşimi

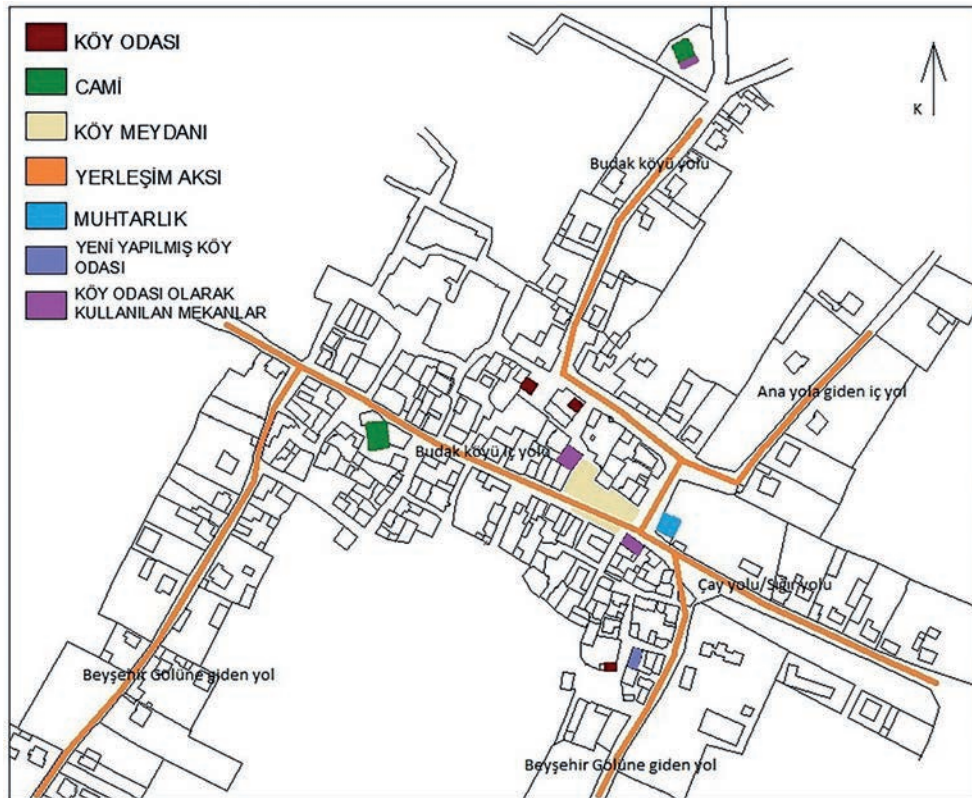
Budak köyü, Konya'ya yaklaşık 105 km, Beyşehir'e yaklaşık 29 km mesafede, Hüyük merkeze ise yaklaşık olarak 15 km mesafededir. Budak Mahallesi'nin bağlı olduğu Hüyük ilçesi, Konya ilinin batısında yer alır. Hüyük'ün güneyinde Beyşehir, batısında ise Beyşehir Gölü bulunmaktadır. Hüyük, kuzey ve doğusunda dağlarla çevrili olup, kuzeyinde Sultan Dağları bulunmaktadır. İlçenin güneyinde engebeli ve geniş sırtlarla çevrili kuru ziraatın yapıldığı tarım arazileri mevcuttur. İlçenin büyük bir kısmı aynı toprak yapısına sahiptir. Hüyük, konum olarak Akdeniz Bölgesi'nin kuzeyinde ve Göller Yöresinde bulunmaktadır. Bu nedenle, iklim olarak Akdeniz ile İç Anadolu Bölgesi karasal iklimi arasında geçiş özelliği göstermektedir. Göller bölgesinin tipik özelliği olarak, yazlar sıcak, kışlar soğuk ve yağışlı geçer (URL 4, 2022; URL 5, 2022). Budak köyü de, göl kıyısında olması nedeniyle göller bölgesi tipik özelliğini belirgin olarak göstermektedir.

Hayvancılık, tarım ve balıkçılık köyün geçim kaynaklarıdır. Budak köyü yamaç ve tepelerden daha çok düzlük araziye sahiptir. Budak köyünde üretilen başlıca ürünler buğday ve arpa olmak üzere, şeker pancarı, haşhaş, soğan, patates, kabak, ayçiçeği, fasulye, nohut, mercimek, mısır, havuç, elma, armut, ceviz, domates, çilek, kavun, karpuz, kayısı yetiştirilen diğer ürünlerdir. Budak köyünün doğusunda eskiden üzüm bağlarının

bulunduğu ve ağaçların çok olduğu büyük bahçeler vardır. Göle yakın mesafede Hıdırellez şenliklerinin yapıldığı, büyük ağaçların bulunduğu mesire alanı bulunmaktadır. Beyşehir Gölü kenarı ağaçlıktır. Göl kıyısındaki tarlalara ulaşımı kolaylaştıran, daha rahat bir şekilde gezmeyi ve gün batımının daha rahat izlenmesini sağlayacak şekilde yeni yol düzenlemesi yapılmıştır. Göl kıyısından bakıldığında, Kül Adası ve Anamas Dağı görülür.

Budak köyü, Isparta-Konya anayolundan 2 km içerideki meydanın çevresinde konumlanmakla birlikte, beş ana aks ve bu ana akslardan uzanan ara yollar üzerinde konumlanmaktadır. Bu beş ana akstan ilki ana yoldan köye ve köy meydanına ulaştıran yol olup, yolun çevresinde yerleşilmiştir. İkinci yerleşim aksı, köyü ana yola ulaştıran, ikinci bir yol olan 'Yenice yolu' diye adlandırılan yoldur. Benzer bir planlama ile meydana Beyşehir Gölüne ulaştıran birbirine paralel iki anayol ve ikisinin arasındaki alan ise üçüncü ve dördüncü yerleşim akslarını oluşturmaktadır. Son olarak meydana güneydoğuya ayrılan eski bahçelere ulaştıran 'Çay yolu/Sığır yolu' diye adlandırılan ve meydana kuzeybatıya ayrılan Budak Köyü Camii'nin önünden geçen kuzeybatı-güneydoğu aksında uzanan ana yol ve bu yola uzanan ara yollar çevresinde yapılar konumlanmıştır (Şek. 1).

Şekil 1. Budak köyü yerleşim planı ve çalışma kapsamına giren köy odaları (Kadastral harita üzerinden yazar tarafından çizilmiştir) (Hüyük Belediyesi) / *Budak village settlement plan and village chambers included in the study (Drawn by the author from the cadastral map) (Hüyük Municipality).*

Fotoğraf 1. Budak köyü yolu (Budak Caddesi) üzerindeki evler (solda), Köy meydanından kuzeybatıya uzanan yol üzerindeki evler (sağda) / Houses on the road to Budak village (Budak Street) (left), Houses on the road extending northwest from the village square (right) (Ali Uslu, 2022).

Köy, toplu bir biçimde geniş bir alana yayılmaktadır. Binalar çoğunlukla, mülkiyet sınırları doğrultusunda yola cepheli ya da bahçe duvarlarıyla çevrilidir. Bu nedenle yol ve sokaklar, taşınmazların bahçe duvarları ya da binaların cepheleriyle sınırlandırılmıştır (Foto. 1).

Köy meydanının etrafında, muhtarlık ve köyde düğünlerin yapıldığı, yemeklerin verildiği, içinde çocuk parkı, çeşme ve ağaçların bulunduğu muhtarlık bahçesi/park, günümüzde biri çalışır durumda olan üç adet kahvehane binası ve çoğunluğu iki katlı olan konutlar yer almaktadır (Foto. 2).

Fotoğraf 2. Köy meydanı (solda) (Ali Uslu, 2022), Muhtarlık binası ve çevresi (orta), Meydana bakan, üst katı konut alt katı kahvehane olan bina (sağda) (Köy Muhtarı İsmail Ünal, 2023) / Village square (left) (Ali Uslu, 2022), Mukhtar Office and its surroundings (middle), The building facing the square, the upper floor of which is a residence and the ground floor is a coffeehouse (right) (Village Headman İsmail Ünal, 2023)

Budak Köyü Tarihçesi

Budak köyünün tarihine yönelik bilgi verebilecek ve köyde yer alan en önemli taşınmaz, Budak Köyü Merkez Camisidir. Bunun dışında Budak köyü yakın çevresiyle ilgili yapılan kazı çalışmaları, çalışma alanının tarihçesi hakkında bilgi veren çalışmalardır.

Erbaba Höyüğü'ndeki kazı çalışmalarındaki buluntu sonuçları, Beyşehir ve çevresinin tarihinin Neolitik Çağ'a (M.Ö. 6400-6600 yılları) kadar uzandığını göstermektedir (Özdöl, 2008, s. 392). Beyşehir Gölü Havzası, Hititler Dönemi'nde büyük bir öneme sahiptir. Hititler Devri'ne ait anıtlardan en önemlisi Sadıkhacı Köyü'ndeki Eflatun Pınarı

denilen yerde bulunan su anıtıdır (Arık, 1956, s. 12). Bölge, Hititlerden sonra Friglerin hakimiyetine geçmiştir. Bununla ilgili olarak, Konya Arkeoloji Müzesi'ne 1987 yılında, Beyşehir'in 35 km batısında bulunan Çavuş kasabasından getirilen madeni buluntular, Çavuş'un 250 m kadar güneyindeki Küçük Hüyük'te toplu olarak ele geçmiştir. Bu buluntulardan elde edilen verilere göre, Küçük Hüyük M.Ö. II. binden VI. yüzyıla kadar iskan edilmiştir (Özkan, 1990, s. 583). Özkan ve Erdalkıran (2014)'ın Mellaart'dan (1954) ve Todd'dan (1980) aktardığına ve Hasan Bahar'a göre, Budak köyüne yaklaşık 8 km mesafede bulunan Çukurkent'deki yamaç yerleşmesi Neolitik ve Kalkolitik çağlara tarihlenmiştir (Özkan & Erdalkıran, 2014, s. 26).

1071 Malazgirt Zaferi'nden sonra Beyşehir ve çevresi Türk hakimiyetine girmeye başlamış ve 1116 yılından itibaren Beyşehir, Seydişehir, Şarkikaraağaç, Yalvaç, Senirkent, Uluborlu, Eğirdir, Sütçüler fethedilmiştir. Artık bölge, Selçuklu Devleti'nin uç beyleri tarafından yönetilmiş ve 13. yüzyılda bölgede Türk hakimiyeti kesinleşmiştir (Alperen, 2001, s. 19, 20).

Bizans hâkimiyetinden sonra Beyşehir'de XIII. yüzyıldan itibaren sırasıyla Anadolu Selçukluları, Karamanoğulları, Eşrefoğulları, Hamidoğulları ve Osmanlılar egemenlik kurmuştur (Erdoğan, 1992, s. 84).

Beyşehir ve çevresi ilk olarak I. Murad zamanında Osmanlıların himayesine geçmiş ancak Osmanlılarla Karamanlılar arasındaki mücadeleler neticesinde pek çok kez yönetim değişmiştir. Kireli Nahiyesi'nin de içinde bulunduğu bu bölgenin Osmanlı topraklarına kesin olarak katılması ise Fatih devrinde 1466 yılında gerçekleşmiştir. Erdoğan (1989, s. 52, 58)'nin, Başbakanlık Arşivi 241 Nolu Maliyeden Münevver Tasnifinin 33. sayfasından naklettiğine göre, Fatih dönemi belgelerinde Beyşehir için 'vilayet' terimi kullanılmış, 'liva' veya 'sancak' ifadeleri kullanılmamıştır. Bu dönemde Beyşehir vilayeti, yedi nahiyeden oluşmaktadır. Bunlar, Göçü, Kireli, Yenişehir, Kaşaklı, Yağan, Cezire ve Yaylasun'dur (Erdoğan, 1989, s. 52, 58).

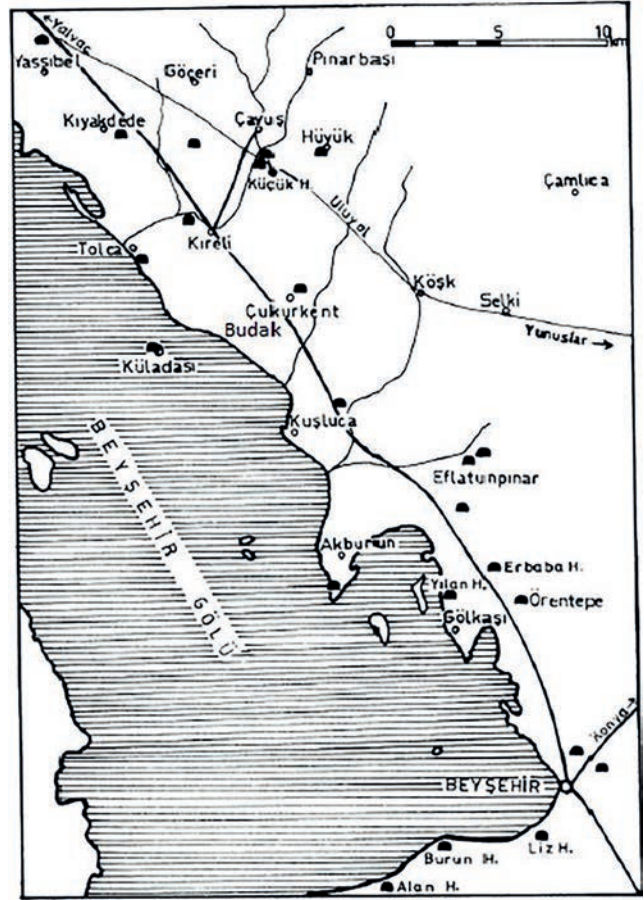
Beyşehir, 1507-1641 yılları arasında ise 19 mahallelik bir kazadır. Beyşehir sancağının nüfus olarak en kalabalık birinci nahiyesi Göçü iken, ikinci nahiyesi Kireli'dir. 1584 yılında Yarankömü, Göçeri, Budak, Öyük (Hüyük), Çavuş, İlmen, Sergisaray (Selki), Balganda, Çukurkent, Deştiğin, Zuvarık, Sadıkhacı, Köşk, Yenice, Görünmez, Kiçi ve Fele, Kireli nahiyesinin nüfusu fazla olan köyleridir (Erdoğan, 1989, s. 217, 219) (Şek. 2).

Bugün Budak köyünün bağlı olduğu Hüyük, 13. yüzyılda Horasan'dan Anadolu'ya göç eden erenlerden Şeyh İdris ve kardeşi Şeyh Bahşi/Bahri'nin yöreye yerleşmesiyle kurulmuştur. Şeyh İdris adına Karahüyük'te, Şeyh Bahşi'nin adına da Üyük'te (Hüyük) birer zaviye ve vakıf tespit edilmiştir (Alperen, 2001, s. 187).

Budak köyünün tarihine dair bir başka belge, Hurufat defterleridir. Budak köyü, Hurufat defterlerinde adları geçen Kır-İli (Kireli) kazasına bağlı köyler arasında bulunmaktadır (Akıncı, 2007, s. 35). Budak köyünde biri daha eski tarihte yapılmış, diğeri ise yakın zamanda yapılmış iki adet cami bulunmaktadır. Merkezde bulunan eski caminin, duvarındaki levhadan 1959 yılında yapıldığı anlaşılmaktadır. Ancak köylülerden elde edilen bilgiye göre bugünkü caminin yerinde eski kerpiç bir cami bulunmaktaydı. Bu kerpiç caminin yerine daha büyük ve taş malzemeden yeni bir cami yapılmıştır. Caminin mihrap, minber ve vaaz kürsüsünün nitelikli ahşap işçiliği dikkat çekmektedir. Caminin bu öğelerinin eski camiye ait olduğu söylenmektedir. Akıncı (2007, s. 35)'nin (V.A.D. No: 1141, Vr.79a.) numaralı hurufat defterinden aktardığına göre, Budak köyündeki merkez camisiyle ilgili tespit edilebilen ilk kayıt, Şevval 1111 / Nisan 1700 tarihli imam ve hatip atamasıdır. Ayrıca Budak köyü merkez camine (V.A.D. No: 1141, Vr.79b.)'den elde edilen veriye göre Safer 1118 / Haziran 1706 tarihinde müezzin ataması da yapılmıştır (Akıncı, 2007, s. 35).

Budak köyü, 1840-1845 yılları arasında idari bakımdan Beyşehir Sancağında, coğrafi olarak Beyşehir Gölü Havzasında bulunan kaza ve köylerin listesindedir.

Şekil 2. Hüyük ve çevresi / Hüyuk and its surroundings (Özkan, 1990, s. 591).

Budak köyü, 1840 ve 1844 yıllarına ait hane sayısı, arazi sahibi ve arazi kıymeti olarak orta değerlerde yer almaktadır (Muşmal, 2005, s. 374).

Şimşek (2017) BOA, Maliye Vâridât Muhasebesi 9818 Numaralı Beyşehir Temettuât Defteri'nden aktardığına göre, H.1256/M.1840 senesinde Kireli'ye bağlı köy sayısı 22 idi. Şimşek (2017) Doktor Nazmi'nin 'Türkiye'nin Sıhhi-i İctimai Coğrafyası Konya Vilayeti' adlı kitabından aktardığına göre, 1922 yılında Kireli nahiyesine bağlı köyler İlmen, Ebulvefa, Burunsuz, Budak, Balganda (İmrenler), Çukurkent, Çavuş, Hordu (Kuşluca), Selki, Tuzluca, Fele, Kaba (Pınarbaşı), Kuyakdede, Kınık, Kiçi (Mutlu), Köşk, Göçeri, Görünmez, Hüyük, Yenice ve Kıstıfan'dır. Kireli nahiyesine bağlı köy sayısı 1926 yılında 26'dır. Kireli'ye bağlı köyler arasında olan Kınık, Kırbadem, Yarankömü ve Ebulvefa köyleri günümüzde mevcut değildir. Bunlardan Kınık, Kireli ile Budak arasında bir konumda bulunmaktaydı (Şimşek, 2017, s. 25, 26). Köylerin çoğunluğu aynı isimlerle varlıklarını devam ettirmektedir. Sözü geçen köylerden bir kısmı ve Kireli zamanla kasaba statüsüne alınmış, Hüyük'ün ilçe olmasıyla birlikte buraya bağlanmışlardır (Şimşek, 2017). Hüyük, 1943 yılında bucak, 1955 yılında belediye ve 1987 yılında ise ilçe olmuştur (Alperen, 2001, s. 187).

Fotoğraf 3. Budak Köyü Merkez Camisi doğu cephesi ve minaresi / *East facade and minaret of Budak Village Central Mosque.*

Kırsal Mimari

Köyde yer alan iki adet cami, sağlık ocağı binası, halı kooperatif binası, mandıra binası, okul binaları, lojman binası, kerpiç ve taş yöresel evler, karkas evler, ağıl ve ahırlar kırsal mimariyi oluşturmaktadır. Meydana yaklaşık olarak 130 m mesafede olan Budak Köyü Cami, dörtgen plan şemasına sahip olup, sıralı moloz taş örgü sistemi ile inşa edilmiştir. Camiye kuzey cephesinden girilmektedir. Kuzey cepheden kadınlar mahfiline bir giriş verilmiştir. Harim üç sahna ayrılmış, tavanı dört adet ahşap kaplamalı direk ile taşınmaktadır. Kadınlar mahfilini ise iki direk taşımaktadır. Kadınlar mahfili altında plastik doğrama ve ahşap ile cami girişi, imam odası ve bayanlar bölümü gibi mekanlar oluşturulmuştur. Caminin kuzeydoğusunda 1987 yılında dernek ve köy iş birliği ile yapılmış minaresi bulunmaktadır. Kuzeybatısına bitişik olarak eskiden mektep olarak adlandırılan Kuran kursu binası yer almaktadır. Caminin doğusundaki bahçesinde şadırvan mevcuttur (Foto. 3).

Kible duvarı ortasına ters U şeklinde yerleştirilmiş, yarım daire planlı nişi olan mihrabın kavsarası yarım kubbe olarak tasarlanmıştır. Ajur tekniği ile yapılmış üç bordür, kademeli olarak mihrabı çevrelemiş, bordürlerin arası, profilli silmeler ile geçilmiştir. Bordürlerde köşelere kadar kesintisiz devam eden S kıvrımları arasında bitkisel motifler, karşılıklı iki S kıvrımının arasına yerleştirilen stilize palmet motifleri ve yapraklardan oluşturulan kompozisyonlar ve gülbezekler kullanılmıştır. Mihrap, sarmaşık kıvrım dallar, doğadan alınmış lale, papatya gibi çiçekler, buğday başakları, gülbezekler, dendanlar, dış motifleri, hilâl motiflerini içeren yöreye özgü ahşap mihraplarla benzerlik göstermektedir. Bunlar, aynı veya benzer ustalara ait ortak stil özelliklerine sahip olup, belirli bir dönemin örnekleridir. Konya ve yöresinde

çokça görülen bu stildeki ahşap mihraplar, 18. yüzyıldan 20. yüzyıla kadar yapılmaya devam etmiştir (Uslu Bülbül & Çevrimli, 2021, s. 871, 872). Minber de mihrap gibi ajur tekniği ile benzer motifler uygulanarak yapılmıştır (Foto. 4). Dörtgen plan şemasına sahip vaaz kürsüsü kavisli bir kaideyle oluşturulmuştur. Kürsünün korkuluğu ve çıtalı ahşap tavanın göbeğindeki sekiz kollu yıldız düz satırlı derin oyma tekniği ile yapılmış bitkisel motifle bezenmiştir (Foto. 5).

Budak köyünün yakın zamanda yapılmış olan camisi Hz. Ömer Camii, Budak köyü yolu üzerinde bulunmaktadır. İki katlı olarak planlanmıştır. Camii hayırsevereler tarafından yaptırılmıştır. Caminin karşısında yine yakın zamanda bir hayırsever tarafından yaptırılmış bir çeşme bulunmaktadır.

Çay yolu/Sığır yolu üzerinde daha önce sağlık hizmeti vermiş ancak günümüzde kullanılmayan sağlık ocağı binası, 1980'li yıllara kadar Isparta halılarının dokunduğu ancak günümüzde kullanılmayan halı kooperatif binası ve yine aynı yol üzerinde süt ve süt ürünlerinin üretimi için yapılmış ancak günümüzde kullanılmayan mandıra binası, köye ait yapılarıdır. Köy meydanından çay yoluna geçildiğinde kısa bir mesafe sonra sağ tarafa Beyşehir Gölü'ne ulaştıran mezarlık yolu ayrılır. Bu yolun sol tarafında iki adet okul binasının ve lojman binasının olduğu alan mevcuttur. Eskiden aktif olarak kullanılan okullar, yeterli öğrenci sayısının olmaması nedeniyle günümüzde kullanılmamaktadır.

Köyde halen büyükbaş ve küçükbaş hayvancılıkla uğraşanlar mevcuttur. Bu nedenle ağıl ve ahırlar, konutların bahçelerinde konumlanmıştır.

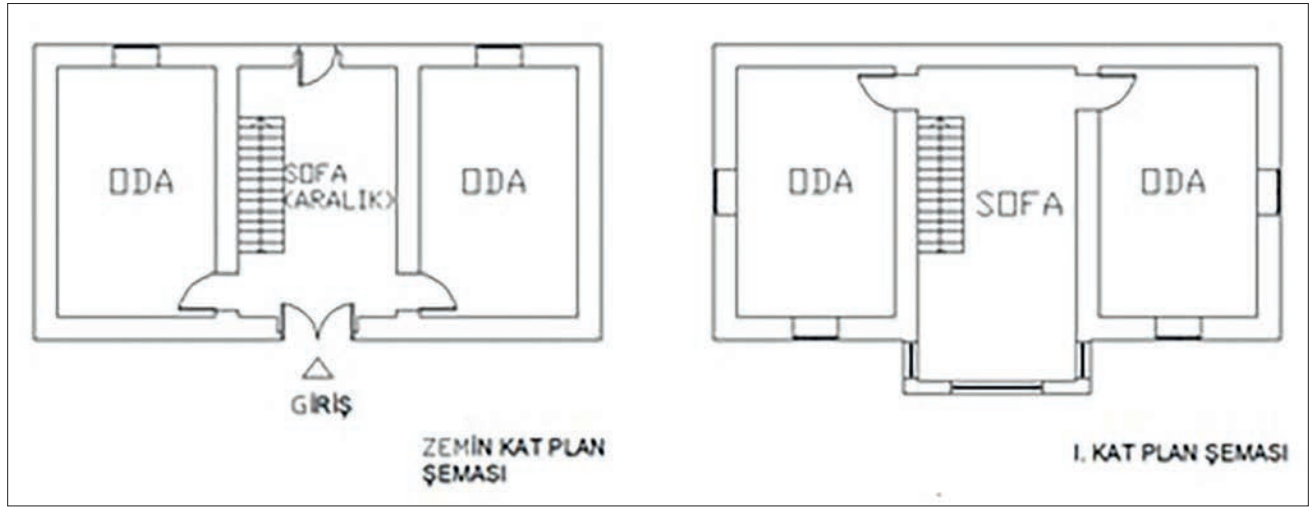
Fotoğraf 4. Budak Köyü Merkez Camisi harimden görünüş ve mihrap/ *View of Budak Village Central Mosque from sanctuary and mihrab.*

Mevcut köy evleri, günümüz şartlarına uygun özellikte yeni yapılmış karkas yapılar, yakın zamanda yapılmış yığma yapılar ve daha erken dönemde yapılmış yığma kerpiç yöresel evler olarak üçe ayrılabilir. Kırsal mimari örneği olan yöresel yığma köy evleri az katlıdır. Günümüzde bu evler, hem olduğu şekliyle hem de gelişen ihtiyaçlar doğrultusunda onarılarak kullanılmaktadır. Yeni yapılan ve yapılacak binalarda yığma kerpiç ve yığma taş yapı sistemleri tercih edilmemektedir. Geleneksel evlerin çoğu hayatlı (avlulu), cumbalı, kırma çatılı, yığma kerpiç yapı sistemiyle inşa edilmiştir. Çok azı ise taş yığma sistemindedir. Evler karasal iklim özelliklerine göre iç sofalı plan tipine sahiptir. Giriş katında sofa ve sofanın iki yanında odalar şeklinde planlanmıştır. Giriş aksı doğrultusunda sofanın diğer tarafından arka bahçeye yani hayata ulaşılır. Giriş kattaki sofaya bu yörede 'aralık' denilmektedir. Bu katta genellikle mutfak, oda

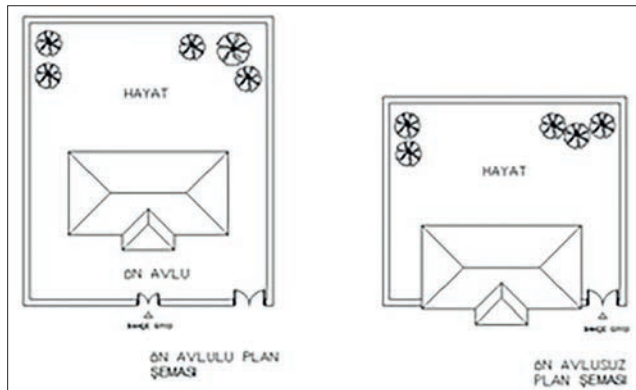
ve kiler bulunur. Üst katta, odalar sofanın iki yanına yerleştirilmiş olup, sofa dışarıya doğru çıkıntı yaparak cumba oluşturmaktadır (Şek.3, Foto. 6).

Yöresel yığma kerpiç evler iki biçimde planlanmıştır. Birinci biçimde, evler parselin köşesine veya yol cephesini ortalayarak konumlanmış biçimde, ön cephesi sokağa bakarken, diğer cephesi ise evin avlusunun/hayatın sınırları içerisinde kalmaktadır. Genellikle yola bakan cephede, evin giriş kapısı ve traktör girişini sağlayacak büyüklükte bahçe kapısı bulunur. Bu biçim, köyde en çok bulunan yöresel ev tipidir. Diğer biçimde ise, insanı önce hayat/ön avlu karşılar ve ardından eve ulaşılır. Evin arkasında hayat devam eder. Bu durum kişilerin sahip oldukları arazi biçimine göre değişmektedir. Bu yöredeki evlerde 'hayat' kelimesi sofa olarak değil, avlu anlamında kullanılmaktadır.

Fotoğraf 5. Budak Köyü Merkez Camisi minberi, vaaz kürsüsü ve tavan göbeği/ *The minbar, the ambo and ceiling rose of Budak Village Central Mosque.*

Şekil 3. Geleneksel ev plan şeması (Planlar yazar tarafından çizilmiştir). / *Traditional house plan (Plans drawn by the author).***Fotoğraf 6.** Budak Köyü'ndeki geleneksel evlerden örnekler / *Examples of traditional houses in Budak Village*

Genellikle hayat, bahçe işlerinin yoğun olarak yapıldığı bir alandır. Hayatta aşevi, ambar/kiler, kümes, ağıl, ahır, bir tulumba ve oluğu, bir dut ağacı veya başka bir ağaç, hela ve ev sahibinin tarım aletlerini, traktörünü bıraktığı yalnız üstü kapalı, halk dilinde örtme denilen yarı açık mekanlar bulunmaktadır (Şek. 4).

Şekil 4. Köy evi vaziyet planı (Planlar yazar tarafından çizilmiştir). / *Location plan of country house (Plans drawn by the author).*

Kuban (1995, s. 20, 58), geleneksel Türk evini, Türk hayatlı evi olarak ifade etmektedir. Hayatlı ev, avlunun veya bahçenin bir köşesine bahçeyle birleşik olarak yerleştirilmiş, zemin katı sur duvarı gibi kapalı, üst katı ise sokağı görme isteği doğrultusunda dışarı taşkın cumbalıdır. Bahçe kapısından avluya girilir. Evin çalışma alanları avluya açılmaktadır. Hayat, zemin kattan birinci kattaki odalara ulaşımı sağlayan, odaların kapılarının açıldığı üstü örtülü, yarı açık ortak alandır. Dışarı bakan hayat, zamanla gelişerek çevresi kapalı sofa haline dönüşmüştür. Odaların hayatın bir kenarında sıralanması ile oluşturulan plan şemasını Sedat Hakkı Eldem dış sofalı plan tipi olarak adlandırmaktadır (Kuban, 1995, s. 20, 58). Odaların sofanın iki tarafında dizilerek oluşturduğu plan ise iç sofalı plan tipidir (Eldem, 1954). Köydeki kırsal/yöresel konutlar, geleneksel Türk evinin özelliklerini barındırmaktadır.

Köyde yakın zamanda yapılmış günümüz evlerini iki sınıfa ayırabiliriz. Birincisi kerpiç evlerin yoğun olduğu dönemden, ilk kez yeni bina yapımına geçildiği ilk evre,

ikincisi ise günümüzde yapılan yeni evlerin dönemidir. İlk aşamada evler, tek katlı ve iki katlı olarak karşımıza çıkar. Tek katlı olanlar, altı toprak dolgu olan, 7-8 basamakla zemin kata ulaşılan ve odaların ortak mekana/sofaya açıldığı, tuvalet, banyo ve mutfağın da bulunduğu plan tipine sahip, yığma tuğla evlerdir. İki katlı olanları da mevcuttur. Bunlar ise alt katı taş, üst katı ise tuğla ile yapılan yığma yapım sistemine sahip, odaların ortak mekana/sofaya açıldığı, sofanın toplanma yeri, tüm ev halkının birlikte oturduğu mekan olma özelliğini koruduğu plan tipidir. Bu ilk aşama evlerinde, yöresel evlerin etkisi planlamada halen görülmektedir. İkinci evrede evler, hem tek katlı hem de iki veya üç katlı, antreye girildikten sonra odalara bir hol vasıtasıyla ulaşılan plan şemasına sahip karkas yapılarıdır.

BUDAK KÖYÜNDEKİ KÖY ODALARI VE GELENEĞİ

Budak köyünde günümüzde, Ramazan Bayramı geleneğinin yaşatıldığı, köy odası fonksiyonu gören dokuz adet bina/meکان mevcuttur. Ancak bunlardan dördü köy odası şeklinde yapılmış, geri kalanı ise cami yanında/yakınında veya içinde ayrılmış mekanlar ve kahvehanelerdeki mekan düzenlemeleri şeklindedir. Köydeki dördüncü ve yeni yapılmış olan köy odası, bulunduğu yerde daha önce köy odası bulunmaması, köy odası ve çok amaçlı bir bina olarak yapılmış olması nedeniyle diğer üçünden ayrılmaktadır. Araştırma kapsamındaki üç köy odasından Hacı Alilerin köy odası ve Yahyaların köy odası meydana göre kuzey tarafta yer almaktadır. Bu köy odaları birbirine yakın mesafede olup, ana yoldan meydana gelen Budak köyü yolunun uzantısı üzerinde kuyunun iki yanında bulunmaktadır. Odalar, camiye ortalama 200 m, meydana ise ortalama 80 m mesafededir. Aşnaların köy odası meydana göre köyün güney tarafında konumlanmıştır. Oda, meydana 220 m, camiye ise yaklaşık 300 m mesafededir. Yeni yapılmış dördüncü köy odası ise Aşnaların köy odasına yakın mesafede olup, meydana yaklaşık 70 m, camiye ise 250 m mesafededir.

Ramazan Bayramı'nda köy odası işlevi gören binalardan üçü kahvehanedir. Üçü de köy meydanına bakmaktadır. Biri meydanın doğusunda diğer ikisi ise batısında bulunmaktadır. Diğer oda, Budak Köyü Merkez Camisinin güney doğusunda ve camiye çok yakın mesafedeki din görevlisi lojmanının alt katıdır. Diğer ise, Hz. Ömer Camisinin alt katındaki Kuran kursu olarak da kullanılan mekandır. Oda, Budak köyü yolu üzerinde olup, meydana en uzak mesafedeki odadır.

Hz. Ömer Camisi'ndeki mekan hariç geriye kalan diğer odaların meydana yakın olduğu görülmektedir. Bu durum, tüm köy halkının bayramlarda

görüşebilmesine, bayramların daha coşkulu bir şekilde kutlanmasına imkan sağlamakla birlikte, köye gelen, konaklayan misafirler ve köylüler açısından önemlidir. Ayrıca köy odalarının konumları, köydeki ilk yerleşim yeri konusunda bilgi vermektedir. Köye girişi sağlayan Budak köyü yolunun üzerinde oturan köy halkının meydana uzak mesafede olması nedeniyle, Hz. Ömer Camisindeki mekanı/odanın Ramazan Bayramlarında aktif olarak kullanıldığı görülmektedir. Belirtilen tüm odalarda Ramazan Bayramlarındaki bayramlaşma merasimi devam ettirilmektedir. Nadiren köydeki hava koşulları, köye dışardan gelebilen köylülerin durumuna göre açılmayan birkaç oda olabilmektedir. Ancak Ramazan Bayramı geleneği, pandemi dönemi hariç bugüne kadar köy odalarında gerçekleştirilmiştir.

Çalışma kapsamında, bayramlaşma geleneğini ve misafirhane özelliğini eski tarihlerde yaşamış eski köy odalarının yıkılmış ya da harap olmaları nedeniyle buldukları yerde tekrar inşa edilmiş olmalarından dolayı köy odası yaşanmışlığı olan üç köy odası seçilmiştir.

Araştırma kapsamında ele alınan köy odaları yığma yapım tekniği ile inşa edilmiş, bir giriş mahallinden geçilen bir ya da iki odalı binalardır. Birinin altı ahır olmak üzere iki katlı olarak inşa edilmiştir. Bu durum, yapının daha eski tarihli olduğunu, daha önce yerinde bulunan köy odasındaki ihtiyaç şemasına göre yapıldığını göstermektedir. Diğer ikisinde ise mutfak tezgahı ve tuvaletin bulunması, günümüz koşullarına uygun bir planlama yapıldığını göstermektedir. Üç köy odasının tavanı da ahşap kirişlemeler üstü hasır kaplanarak oluşturulmuştur. Odalar, hasır yastıkların/semer yastıklarının oda duvarları boyunca yerleştirilmesi şeklinde düzenlenmiştir. 'Semer yastığı' kavramı bu yörede, insanların duvara yaslanarak rahat oturmasını sağlayan, duvarlar boyunca sıra sıra yerleştirilen, içi kamış dışı kumaşla kaplanarak oluşturulan yaslanma yastığı olarak kullanılmaktadır. Bu isim, yastıkta kullanılan su kamışı diğer adıyla semer otundan kaynaklıdır.

Köydeki yeni yapılan dördüncü köy odası da planlama ve yapım tekniği olarak benzer özelliklere sahip olmakla beraber, rahat bir kullanıma sahiptir. Geniş bir giriş mahallinden girilen bayanlar ve erkekler için ayrılmış iki oda ve wc-lavabo mekanlarından oluşmaktadır.

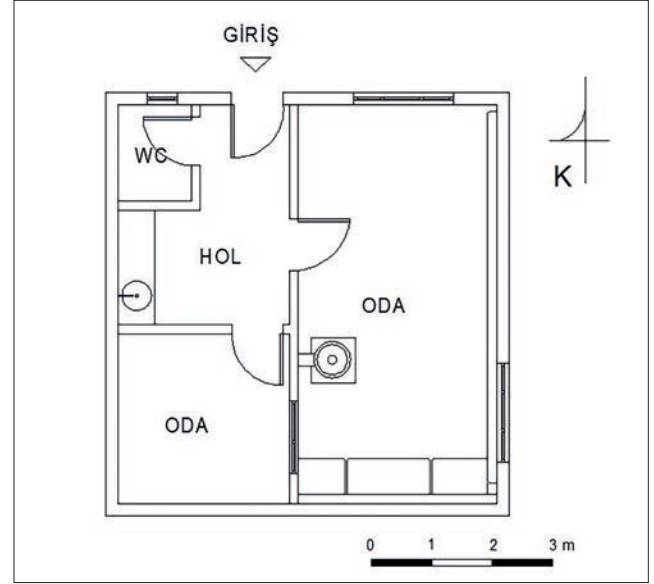
Köydeki odaların ortak özelliği, konuk evi olarak kullanılabilir nitelikte, bayram kutlamalarının yapıldığı, toplanma yerleri olmalarıdır. Ayrıca köy odalarının meydana ve merkez camiye yakın mesafede yapılmış olmaları dikkat çekicidir.

Hacı Alilerin Odası

Odanın günümüz varisinden öğrenilen bilgiye göre, oda yaklaşık olarak 30 yıl önce yapılmıştır. Oda, yığma tuğla duvar örgü sistemi ile tek katlı olarak inşa edilmiştir. Köy odasına kuzeyden bir metal kapı ile girilmektedir. Giriş kapısı hole açılır. Köy odası, giriş holü, bir tuvalet, biri büyük diğeri küçük olmak üzere iki odadan oluşmaktadır. Holden tuvalete ve odalara geçilmektedir. Tuvalet ile küçük oda arasına bir mutfak tezgahı yerleştirilmiştir. Bu plan şemasında, geleneksel Türk evinin temel birimi olan odanın kurgusunun benzeri görülmektedir. Farklılık olarak günümüz yaşam koşulları doğrultusunda tuvalet, bina içerisinde çözümlenmiştir. Köy odası bir bütün olarak değerlendirildiğinde, günümüzde bir veya birkaç kişinin kalıp, konaklayabileceği bir plan şemasına sahiptir. Kalan kişi, yemek yeme, yatma, ısınma ve temel ihtiyaçlarını karşılayabilmektedir. Bayramlaşma sırasında ise, misafirlere salonda ve odalarda ağırlanırken, ikramların hazırlığı giriş holündeki mutfak tezgahında yapılmaktadır. Bu ayırım, hol ile sağlanmaktadır.

Hol duvarları beyaz boyalı, zemin döşemesi karo mozaik kaplamalıdır. Büyük odanın girişinde, zeminde küçük bir kısım, fayanslarla mozaik deseni verilerek oluşturulmuşken, kalan diğer zemin döşemesi ise ahşap kaplamadır. Duvarlar beyaz boyalı, pencereler ahşap doğramalı olup, tavan ise kare kesitli kavak kirişleme üzeri kamış hasır ile örtülüdür. Kışın kalmaya ve kullanıma imkan verecek şekilde soba kuruludur. Odanın uzun ve kısa kenarı yerde oturma düzenine göre kamış yastıklar ile çevrilmiştir. Küçük odanın penceresi büyük odaya açılmaktadır. Küçük odanın zemini ahşap kaplama olup, büyük oda ile benzer özelliklere sahiptir. Gerekliğinde kullanılması için ahşap sofralar, yatak, yorgan, yastık, battaniye, minder gibi eşyalar küçük odaya yerleştirilmiştir (Şek. 5) (Foto. 7). Dış cephesi beyaz boyalı olan köy odasının çatısı, beton kiremitle kırma çatı olarak yapılmıştır (Foto. 8).

Şekil 5. Hacı Alilerin odası, zemin kat planı (Plan yazar tarafından çizilmiştir). / *Ground floor plan of Hacı Ali's chamber (The plan was drawn by the author).*

Oda ile günümüzdeki varisleri ve yakınları ilgilenmektedir. Günümüzde oda ile ilgilenen ve yardımlaşma, dayanışma gibi konularda oda ile ilgili olarak yükümlülüğü alan Faruk Tekkanat ile yapılan sözlü görüşmede kendisi şunları ifade etmiştir (Tekkanat, 2022):

“Bugünkü odanın yerinde kerpiçten bir köy odası bulunmaktaydı. Bu odanın etrafı ise evdi. Bu evi ve odayı Hacı Ali dedem, annemin annesi Ayşe ebemiz ve Şerif teyzemiz için yaptırmış. Ev ve oda harap vaziyete gelince babam, başka bir yere ev yaptırmıştır. Ancak annem benden dedemizin yadigarı olduğu için burayı canlandırmamı istedi ve ben de eskiden kerpiç odanın bulunduğu yere 30 yıl önce bu odayı yaptırdım. Odamız, Ramazan Bayramı geleneğimiz ve kültürümüzün yaşatılmasında önemli bir rol üstlenmiştir. Ayrıca odamız eskiden olduğu gibi günümüzde de köyümüze gelen satıcı, usta gibi köye hizmet için gelip kalacak yeri olmayan kişiler için konuk evi olarak kullanılmaktadır.”

Fotoğraf 7. Hacı Alilerin oda kuzey ve doğu cepheleri / *The northern and eastern facades of Hacı Ali's chamber*

Fotoğraf 8. Hacı Alilerin odasında Ramazan Bayramı kutlaması ve büyük oda (Hüseyin Alperen Tekkanat, 2022) / *Ramadan Feast celebration in Hacı Ali's chamber and the big room (Hüseyin Alperen Tekkanat, 2022).*

Hacı Alilerin odasında Ramazan Bayramı geleneği şu şekilde yaşanmaktadır: Ramazan Bayramı'nın ilk günü bayram namazından sonra evlerine dönen erkekler tarafından evde hazırlanan siniler alınarak, odaya gidilir. Bir gün önceden temizlenmiş ve hazırlanmış olan odadaki ahşap sofralara tüm yemekler dağıtılır. Kadınlar için ise küçük oda hazırlanmıştır. Yaprak sarması, ev yapımı baklava, dilimli yeşil fasulye kızartması, et kavurma veya sulu et yemekleri, tavuk kızartması veya yemeği, mevsim meyveleri ve köy ekmeği en çok hazırlanan yemek çeşitleridir. Erkekler yemeklerini yedikten sonra mevsim durumuna göre yemek duasının ardından dışarıya çıkarlar. Bayanlar da birbirleriyle bayramlaşıp, yemeklerini yerler. Ardından sofralar kaldırılır ve hanımlar evlerine döner. Erkekler odada kalıp, diğer köy odaları ile olan bayramlaşma merasimine ikindi vaktine kadar devam eder.

Başka şehirlerde yaşayıp köyüyle bağlantısını koparmayan insanlar özellikle Ramazan Bayramı'nda köyde bulunmayı tercih etmektedir. Gençlerin de ilgi göstermesiyle, gelenek kuşaktan kuşağa aktararak sürdürülebilmektedir. Sürdürülebilmesi, köy odalarıyla ilgilenenler, ilgililerin akrabalarına ve çocuklarına aktarımı, bayramlaşma sırasındaki en küçük yaştan en büyük yaşa kadar odada bulunan her bir bireyin

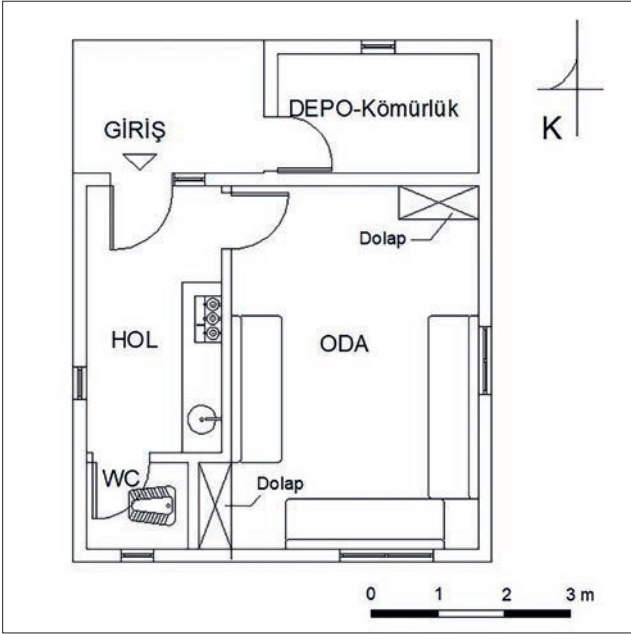
tutumu ve davranışları, köy halkının kültüre sahip çıkması ile doğrudan ilişkilidir. Bu nedenle Budak köyü, bu kültür ve geleneğin yaşatılmasında önemli bir rol üstlenmektedir. Odalardaki Ramazan Bayramı geleneğinin tam olarak ne zaman başladığı hakkında bir bilgi tespit edilememiştir.

Yahyaların Odası

Yahyaların Odası, oda sahibinin yakınından öğrenilen bilgiye göre 1991 yılında yapılmıştır. Oda yığma tuğla duvar örgü sistemi ile tek katlı olarak inşa edilmiştir. Dış cepheler çimento sıvalı, beyaz boyalıdır. Köy odası, bir oda, bir tuvalet ve mutfak tezgahının yer aldığı giriş holü ve kapısı dışarıya açılan bir depodan oluşmaktadır. Depo, giriş cephesinin solunda bulunmaktadır. Odaya kuzey cepheden girilmektedir. Metal giriş kapısı giriş holüne açılır. Aynı zamanda bir geçit görevi gören holde mutfak tezgahı mevcuttur. Ramazan ayı geleneği için ve konaklama için gerekli sofraya, çay makinesi, tabure gibi ev aletleri hole yerleştirilmiştir. Zemin döşemesi seramik kaplı, duvarlar beyaz boyalıdır. Holden odaya ahşap bir kapıyla geçilmektedir. Dikdörtgen plan şemasına sahip olan oda, kısa ve uzun kenarlarından plastik doğramalı pencereler ile aydınlatılmaktadır. Zemin döşemesi ahşap kaplama, duvar beyaz boyalı olup, tavan ise kavak ağacından yapılmış kirişlemeler üstü kamış hasır ile örtülmüştür.

Oturma mahalli, zeminde duvar kenarlarında minderlerle oluşturulmuştur. Odada, konaklama ve Ramazan Bayramı'nda kullanılacak yatak, battaniye gibi ev eşyalarının konulduğu gömme bir dolap yer alır. Bu plan şeması, Hacı Alilerin odasıyla benzer kurguya sahiptir. Giriş holü mekanlara ulaşımı sağlamasının yanında ikram hazırlığının yapılmasına ve yemek hazırlanmasına imkan vermektedir. Tuvalet bina içerisinde düzenlenmiştir. Bu plan şemasının günümüz yaşam koşullarına göre belirlendiği görülmektedir (Şek. 6).

Şekil 6. Yahyaların odası zemin kat planı (Plan yazar tarafından çizilmiştir) / *Ground floor plan of Yahya's chamber (The plan was drawn by the author).*

Köy odasının çatısı beton kiremitten kırma çatı olarak yapılmıştır. Kırma çatı tüm mekanların üstünü örtmekte ve ayrıca giriş saçağı oluşturmaktadır (Foto. 9,10).

Oda ile günümüzdeki sahibi ve yakınları ilgilenmektedir. Odanın sahibinin damadı Mustafa Ilgaz ile yapılan sözlü görüşmede kendisi şunları ifade etmiştir (Ilgaz, 2022):

Fotoğraf 9. Yahyaların oda kuzey ve doğu cepheleri / *North and east facades of Yahya's chamber.*

“Bu oda ilk olarak 1925-1930 yılları arasında, Hacı Kamil, Hacı Ramazan ve Yahya'nın Ali tarafından kerpiç bir bina olarak yaptırılmıştır. Belli bir dönem, oda Hacı Ramazan tarafından muhtar odası olarak kullanıldığından Hacı Ramazanların oda denilmiştir. Daha sonra odanın benim kayınpederin evinin yanında olması nedeniyle Yahyaların odası olarak günümüze kadar gelmiştir. Ancak bu odada üç kişinin de eşit oranda hakkı bulunmaktadır. Eski kerpiçten yapılan oda, altında küçük bir deposu olan tek katlı bir binaydı. Arkasında ahır bulunurdu. Konuk evi amacıyla yapılmıştı. Bugünkü oda 1991 yılında kayınpederim Yahya Atal ve kardeşleri tarafından yağma tuğla olarak yapıldı. Ustalığını ben yaptım. Oda hem misafirhane olarak hem de Ramazan Bayramı kutlamalarında kullanılmaktadır. Dışardan köye gelen, kalacak yeri olmayan kişiler odamızı kullanıyor. Odada konaklamak için her türlü eşya ve kömürlük mevcut.

Odanın onarım, bakım gibi ihtiyaçlarını biz karşılıyoruz. Oda Ramazan Bayramı'nda kullanılmadan önce mahallenin bayanları tarafından temizlenerek bayrama hazırlanır. Ramazan Bayramı'nın ilk günü, bayram namazından sonra odanın bulunduğu mahalle sakinleri ve oda sahipleri hazırlanan yemekleri sinilerle odaya getirirler. Önce erkekler hep birlikte sabah yemeğini yer. Çayını alan erkekler dışarıya çıkarlar ve sonra hanımlar yemek için odaya girerler. Hanımlar yemeklerini yedikten sonra odadan ayrılırlar. Odada erkekler kalır ve gönüllü üç kişi bayramlaşma için gelen misafirleri karşılar ve hizmet ederler. Bayramlaşma şekli şöyledir: Odanın en yaşlıları ve odada hizmet edecek iki üç kişi odada kalır. Bayramlaşma buradan sonraki ilk odayla başlar ve arka arkaya sırayla devam eder. Tüm odalar yaklaşık olarak aynı anda dolaşmaya başlarlar ve aynı zamanda bayramlaşma biter. Odadaki kalan yaşlılar ve hizmet edenler sonradan tekrar bayramlaşmaya çıkarlar ve böylece bayramlaşmayan kimse kalmaz.

Fotoğraf 10. Yahyaların oda oturma mekanından ve holden görünüm / *View from the living room and the hall of Yahya's chamber.*

Odalarda bazen (tiyatral) mahkeme kurulur. Mahkeme, bayramlaşma sırasında misafire yanlış bir hareket yapılması durumunda kurulur. Bu yanlış hareket, basit bir durum da olabilir, ağır bir durum da olabilir. Örneğin; gelen misafire "Sen neden geldin?" demek ağır bir kabahattir. Misafir çay istemiştir, ancak meşrubat götürülmüştür misafire. Bu da hafif bir kusurdur. Ancak bu iki durum da mahkemelik olaylardır. Kusurlu ve şikayetçi iki odanın dışında, tarafsız bir odadan bir yargıç seçilir. Odaların avukatları tarafsız olan odada hazır bulunurlar. Mahkeme bir hafta içerisinde olabilir. Ancak bayram günü itirazın yapılmış olması gerekir. Çünkü konunun mahkemelik olup olmayacağını incelemesi gerekir. Mahkeme olduktan sonra karara bağlanır. Önümüzdeki cumaya kadar pilav ikramı, bir koç kurban edilerek ikram edilmesi, tatlı alınarak köylüye ikram edilmesi gibi cezalar verilir. Bu gelenek ve kültür insanların birbirine yaklaşmasını, sosyalleşmeyi sağlıyor. Gençler özellikle pandemiden sonra oda geleneğine yoğun ilgi göstermeye başladı. Gençler, bu geleneğimize çok sıkı bağlılar."

Aşnaların Odası / Aşnanın Oğlunun Odası (Ayşe'nin Oğlunun Odası)

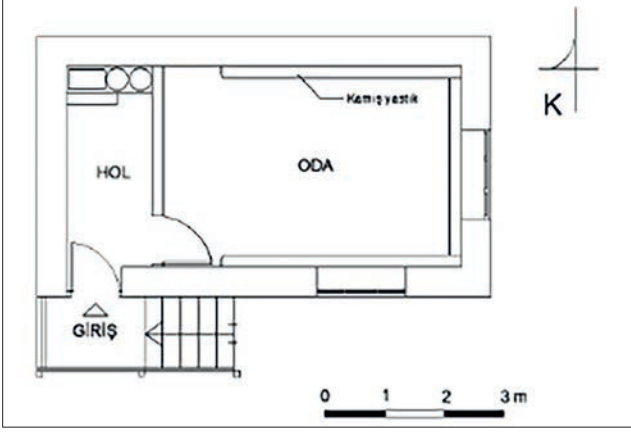
Aşnaların Odası, odanın günümüzdeki sahibinden öğrenildiğine göre 1980'li yıllarda yapılmıştır. Oda, yığma taş örgü sistemi ile iki katlı olarak inşa edilmiştir. Dış cepheler çimento esaslı sıva ile sıvanmıştır. Alt kat, odada kalan misafirlerin binek hayvanlarını

muhafaza edebildikleri ahır, üst kat ise misafirlerin yatılı olarak kalabilecekleri bir giriş holü ve bir odadan oluşmaktadır. Alt kat zemin kat seviyesinde olup, üst kata altı basamak ile çıkılmaktadır. Merdivenin devamında oluşturulan balkondan üst kattaki hole, ahşap bir çakma kapı ile girilmektedir. Yaklaşık olarak 140 cm enindeki holde gece konaklayacaklar için gerekli olan yatak, yorgan, yastık, semer yastığı, ibrik, masa, süpürge, soba gibi malzemeler istif edilmiştir. Holün zemin döşemesi ahşap kaplama, tavanı ise ardıç ağacından yapılmış ahşap kirişlemelidir. Kirişlerin üstü kamış ile kaplanmıştır. Holden odaya ahşap çakma bir kapı ile girilmektedir. Odaya kısa ve uzun kenarından iki pencere açılır. Pencereler metal doğramadır. Yaklaşık 50 cm yükseklikten başlatılan pencerelerin alt hizasından itibaren odanın üç kenarında semer yastıkları yerleştirilerek oturma düzeni oluşturulmuştur. Odanın zemin döşemesi ahşap kaplamadır.

Odanın alt katında ahırın olması, gelen misafirin köy odasına binek hayvanla geldiği, ulaşım için hayvanların çokça kullanıldığı dönemlerde yapıldığını göstermektedir. Binanın oturma alanı içerisinde tuvalet bulunmamaktadır. Aşnaların odası, bu özelliklerinden dolayı plan kurgusu olarak diğer odalardan farklılık göstermektedir. Ancak giriş holünden odaya geçilerek oluşturulan plan şemasıyla diğer odalarla benzerlik göstermektedir (Şek. 7).

Odanın üst örtüsü beşik çatı şeklinde olup, çinko malzeme ile kaplanmıştır. Odanın batısında bitişik olarak tek katlı bir mekan vardır (Foto. 11, 12, 13).

Şekil 7. Aşnaların odası üst kat planı (Plan yazar tarafından çizilmiştir). / Upper floor plan of Asna's chamber (The plan was drawn by the author).

Odanın günümüzdeki sahibi Halit Kazan ile yapılan sözlü görüşmede Kazan (2022) kendisi şunları ifade etmiştir:

“Bu odanın ilk yapılış tarihi 1870'lere dayanıyor. 1870'lerde rahmetli dedem Hasan Hüseyin yaptırmış burayı. Daha sonra çocuklarına varis olarak intikal etmiştir. Köy odasındaki asıl pay, babam Mehmet Kazan'a kalıyor. Dedemden kalan bina kerpiç ve tekkatlıydı. Babam kerpiç bina yerine yaklaşık aynı alana sahip, iki katı da taş olarak yeniden inşa ettirdi. Bu tarih yaklaşık olarak 1980'li yıllar. Altında dışarıdan gelecek olan misafirlerin at, eşek gibi binek hayvanlarını bağlayabilecekleri ahır olarak yaptırmış, üstünü misafirlerin kalabileceği oda olarak yaptırmış. Bu konukevi işlevini yaklaşık on yıl öncesine kadar yürütüyordu ancak günümüzde misafirhane olarak kullanılmıyor. Eskiden seyyar satıcı bir geceliğine, kalaycı bir ay, on beş gün kalıp köyde iş yapacak olduğunda burada kalıyordu. Ancak günümüzde gelen kişilerin taşıtları olduğundan kalan olmuyor. Oda, günümüzde Ramazan Bayramlarında kullanılmaktadır.

Fotoğraf 11. Aşnaların oda güney ve doğu cepheleri / South and east facades of Asna's chamber.

Fotoğraf 12. Aşnaların oda oturma mekanından ve holden görünüm / View from the living room and the hall of Asna's chamber.

Fotoğraf 13. Aşnaların oda oturma mekanından ve alt kattaki ahırdan görünüm / *View from the living room and the barn of Asna's chamber.*

Köyümüzün adetidir. Ramazan Bayramı'nda mahallenin oturanları ve akrabalar hep birlikte sabah kahvaltı yapmak için köy odasında toplanırlar. Tüm köy halkı sıra ile odaları dolaşarak bayramlaşırlar. İşte o zaman, yılda bir kez Ramazan Bayramı'nda açılıyor. Emekli insanlarız. Oda açılmadan önce odayla eşimle ben ilgileniyoruz. Sabah bayram namazından sonra sinisini alan köy odasına geliyor. Erkekler köy odasında, bayanlar en yakın komşuda toplanıp hep birlikte kahvaltı yapıp bayramlaşıyorlar.

Babamın vasiyeti var. Babam Mehmet Kazan'ın yıllar önce 70-80 kovana vardı. Köyün balcısıydı babam. Yarası beresi olan bize gelirdi. Dışardan gelen ve babamı tanıyan insanlar 'Hacı abi bize bir bal yedir' derlerdi. Hatta şöyle bir şey vardı. Ben size bir şey ikram ettiğim zaman siz bana teşekkür ettiğinizde, benim cevabım 'Aşnaların balı olsun' şeklindedir. Cevaben böyle derlermiş. Babam bal parası ile hacca gitti geldi. Bulunduğu mahalde tabak tabak bal ikram ederdi. Bizim odamızda bayramlaşmaya gelenlere çay değil, bal şerbeti ikram edilirdi. Babamın vasiyeti var. O nedenle günümüze kadar odaya bayramlaşmaya gelenlere bal şerbeti ikram ettik. Ve hala en hakiki baldan şerbet ikram etmeye devam ediyoruz."

SONUÇ

Budak köyündeki köy odaları, günümüzde çoğunlukla tercih edilen malzemelerle, geçmişteki ve günümüzdeki örnekleriyle benzer biçimlerde yakın zamanda yapılmış yeni binalardır. Ancak oda sahipleri ve varisleri tarafından, araştırma kapsamında ele alınan bu yapıların bulunduğu konumlarında, geçmişte de köy odalarının bulunduğu ve bunların genel mekan özelliklerinden de bahsedilmiştir. Geçmiş Orta Asya'ya ve ahilik teşkilatının kuruluşuna kadar dayandırılan köy odası geleneğiyle birlikte, Budak köyündeki köy odasında bayramlaşma geleneğinin ise en az 19. yüzyıldan

bugüne kadar geldiği düşünülmektedir. Orta Asya'dan Anadolu'ya göçerken ihtiyaç duyulan konukevinin, yurt tipi çadırlardaki ve topak evdeki iç mekan düzenlemesi ve geleneksel Türk evinin çekirdek birimi olan odadaki iç mekan düzenlemesi ile etkileşiminden ortaya çıkması sonucu halen benzer iç mekan düzenlemesine sahip olduğunu göstermektedir.

Budak köyündeki köy odaları geçmişten günümüze kadar köy ile ilgili toplantıların yapıldığı, köye gelen satıcı, kalaycı, esnaf veya zanaat sahiplerinin misafir edildiği, Ramazan Bayramlarının kutlandığı sosyal mekanlar olarak işlev görmüşlerdir. Günümüzde ise köy odaları yine benzer işlevlerle devam etmekte, özel aracı olmayan köye çalışmak için gelen işçi, usta vb. çalışanlara kalacak yer olarak tahsis edilmekte ve uzun yıllardır süregelen Ramazan Bayramı kutlamalarına ev sahipliği yapmaktadır. Bu yörede köy odası geleneği ve kültürünün yaşatıldığı ve korunduğu köy sayısı çok azdır.

Çevre köylerde bulunan çoğu köy odasındaki alt katın ahır olduğu üst katın ise bir giriş holü/aralık ve bir odadan oluştuğu plan şemasının Budak köyündeki Aşnaların odasındaki plan şemasıyla benzer olduğu anlaşılmaktadır. Aşnaların odasının sonradan yapılan bir köy odası olmasına rağmen, bu yöredeki köy odalarıyla plan şeması, yapım tekniği ve malzeme bakımından benzerlik göstermesi, o dönemin yaşam koşullarına göre yapılmış olması, daha erken dönemlerdeki köy odası tanımlamasına açıklık getirmektedir. Budak köyündeki diğer yeni yapılmış köy odaları ise tuğla malzeme kullanılarak yine yığma yapım tekniği ile günümüz yaşam koşullarına uygun şekilde yapılmıştır. Budak köyündeki tek katlı köy odaları ise tuvalet, mutfak tezgahı gibi mekanlara sahip olmalarından dolayı civardaki köy odalarından farklılık göstermektedir. Ancak bu farklılık, köy odasında geçmişten beri kullanılan aralık denilen giriş holü ve odanın birleşiminden oluşan minimal çözümü aşmamakta, temel köy odası plan şemasını korumaktadır.

Budak köyündeki köy odalarından birinin konukevi olarak halen kullanılması ve köydeki tüm köy odalarında ise Ramazan Bayramlarında kutlama geleneğinin yaşatılıyor olması nedeniyle Budak köyü odaları, çevre köylerdeki köy odalarından ayrılmaktadır.

Günümüzde teknolojinin farklı amaçlarla kullanımı, insanlar arasında artan iletişim olanakları ve toplumların benzeşmesi, pek çok toplumun somut olmayan kültürel değerlerini tehdit etmektedir. Bundan dolayı, Budak köyü, Ramazan Bayramı'nda gerçekleştirilen geleneksel bayramlaşma merasiminin, Türk kültürünün ve bir misafirhane olarak görev yapan köy odası mimari geleneğinin yaşatılmasından ve korunmasından dolayı önem arz etmektedir. Budak köyü köy odaları, Türk kültürünün önemli öğelerinden olan konukseverlik, dayanışma, yardımlaşma, paylaşma, saygı, hoşgörü gibi değerlerin yaşatılması ve nesilden nesle aktarılmasını sağlamaktadır. Bu çalışma ile Budak köyü halkı tarafından yaşatılan ve korunan köy odasında bayram geleneği ve köy odaları tanıtılarak, bu kültür ve geleneğin yaşatılması ve gelecek kuşaklara aktarılmasına katkı sağlaması hedeflenmiştir.

KAYNAKÇA

- Akıncı, H. (2007). Hurufat Defterlerine Göre Kır-İli Kazası [Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Aksakal, E. (2019). Türk kültüründe eril mekân örneği; köy odaları. *Folklor/Edebiyat*, 25(98), 291-308.
- Alperen, B. B. (2001). *Beyşehir ve tarihi*.
- B.B. Alperen. <https://books.google.com.tr/books?id=RX0sAQAAIAAJ>
- Arık, R. O. (1956), *Ankara-Konya-Eskişehir, Yazılıkaya gezileri*. Türk Tarih Kurumu.
- Bozkurt, T. (2016). Konya-Gökyurt (Kilistra) köy odaları. *Milli Folklor*, 28(109), 201-216.
- Çağatay, N. (1989). *Bir Türk kurumu olan ahilik*. Ank. Üniv. İlahiyat Fak. Yayını.
- Çınar, K. (1987). Köy odası (misafirhane). *Selçuk Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 2(2), 79-87.
- Çınar, K. (1991). Konya Ovası Köylerinde Misafirhaneler. Türk Halk Mimarisi Sempozyumu Bildirileri 5-7 Mart 1990,
- Eldem, S. H. (1954). *Türk evi plan tipleri (1. Baskı)*. İTÜ Mimarlık Fakültesi.
- Erdoğan, M. A. (1989). XV. ve XVI. Yüzyıllarda Beyşehir Sancağı (1466-1584) [Yayınlanmamış Doktora Tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Erdoğan, M. A. (1992). *Beyşehir*. TDVİA VI.
- Günay, R. (1981). *Geleneksel Safranbolu evleri ve oluşumu*. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Gürsoy, E. (2018). *Uşak Köy Odaları (Yaren Odaları)*. İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.
- Horvath, B. (1996). *Anadolu 1913*, (T. Demirkan, Çev.) Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı.
- Ilgaz, M. (2022). Sözlü Görüşme. Emekli Memur. y: 63, Budak köyü, 26.07.2022. In.
- Karaoğlu, H., & Soysal Demirci, H. (2016). Sorgun Cihanşarlı Köyünde Yok Olmaya Başlamış Ahşap Oymadan Yapılan Köy Odaları. K. Özköse (Ed.), *I. Uluslararası 143 Bozok Sempozyumu 05-07 Mayıs 2016 Bildiri Kitabı 4* (s. 361-368) içinde. Bozok Üniversitesi Yayınları.
- Karpuz, H. (1984). *Türk İslam Mesken Mimarisinde Erzurum Evleri*. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları Başbakanlık Basımevi.
- Karpuz, H. (2000). *Konya Köy Odalarının Kültür ve Sanat Değeri. Emin Bilgiç Hatırası*.
- Kazan, H. (2022). Sözlü Görüşme. Emekli Öğretmen. y: 79, Budak köyü, 27.07.2022. In.
- Kuban, D. (1995). *Türk Hayatlı Evi*. Eren Yayıncılık ve Kitapçılık Ltd. Şti.
- Küçükerman, Ö. (1985). *Kendi Mekanının Arayışı İçinde Türk Evi*. Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu.
- Muşmal, H. (2005). *XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Beyşehir ve Çevresinin Sosyal ve Ekonomik Yapısı (1790- 1864)* [Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi].
- Özdöl, S. (2008). Çatalhöyük, Süberde ve Er Baba Neolitik Dönemi Çanak Çömleğinin Yeniden Değerlendirilmesi: Erken, Orta ve Geç Gelenekler. F. Bayram, A. Özme ve B. Koral (Ed.), 25. Araştırma Sonuçları Toplantısı 3. Cilt (s. 375- 392) içinde. Kültür ve Turizm Bakanlığı DÖSİMM Basımevi.
- Özkan, S. (1990). Beyşehir civarında bulunmuş olan eserler. *Bulleten, C.LIV*, 210, 583-589.
- Özkan, S., & Erdalkıran, M. (2014). Yeni Buluntuların Işığında Çukurkent Neolitik Yerleşimi. *ADALYA XVII*, 2014, 25-36.
- Sarre, F. (1998). *Küçükasya seyahati 1895 yazı: Selçuklu sanatı ve ülkenin coğrafyası üzerine araştırmalar* (D. Çolakoğlu, Çev.). Pera Turizm Yayınları.
- Şimşek, M. (2017). Tanzimat dönemi Osmanlı taşra teşkilatında nahiye yönetimi: Kireli örneği. *ÇATALHÖYÜK Uluslararası Turizm ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2, 53-75.
- Tekkanat, F. (2022). Sözlü Görüşme, Emekli Müfettiş, İş Güvenliği Uzmanı, y: 62, Budak köyü, 26.07.2022. In.

URL Kaynakça

URL 1, (t.y.). Erişim Tarihi: Haziran 20, 2022, <https://www.kulturportali.gov.tr/portal/gelenekselsohbettoplantilari>

URL 2, (t.y.). Erişim Tarihi: Ekim 21, 2022, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.6360.pdf>

URL 3, c Ekim 21, 2022, <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr>

URL 4, (t.y.). Erişim Tarihi: Haziran 16, 2022. https://konyakultur.gov.tr/index.php?route=modules/towns&town_id=29

URL 5, (t.y.). Erişim Tarihi: Haziran 20, 2022. <https://huyuk.bel.tr/>.

Uslu Bülbul, Z., & Çevrimli, N. (2021). Konya Camilerindeki Ahşap Mihraplardan Örnekler. *Sanat Tarihi Dergisi*, 30, 845-883.

Yakıcı, A. (2010). Somut Olmayan Kültürel Mirasın Somut Mekânı: Konya Barana Odaları. *Milli Folklor*, 87, 94-100.